

İSRÂİLOĞULLARI'NIN KALPLERİNİN TAŞTAN KATI OLMASI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyenleri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Kur'an-ı Kerim sohbetimizde Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 74. ayet-i kerimesinden 77. ayetine kadar olan kısımları konu edineceğim.

Bundan önceki hafta, Bakara Sûresi'ne ismini veren inek kesilmesi, sığır kurban kesilmesi hadisesi ve mirasına konulsun diye öldürülen bir insanın, onun etinden bir parçayla vurulduğu zaman bir mucize olarak dirilmesi ve kendisini kimlerin öldürdüğünü söylemesi ile ilgili ayetleri okumuştuk, sohbetimize konu edinmiştik. Orada:

كَذٰلِكَ يُحْيِي اللّٰهُ الْمَوْتٰى وَيُرِيكُمْ اٰيٰتِهٖ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ

(البقرة: ٧٣)

(*Kezâlike yühyi'llâhü'l-mevtâ ve yürîküm ayâtihi lealleküm ta'kılûn*) “İşte böyle Allah-u Teâlâ Hazretleri ölüleri diriltir ve ayetlerini size gösterir; tâ ki akledesiniz.” (Bakara, 2/73) dedikten sonra, bu 74. ayet-i kerimede buyruluyor ki:

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ
أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ
مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ
فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

(البقرة: ٧٤)

(Sümme kaset kulûbüküm min ba'di zâlike fehiye ke'l-hicâreti ev eşeddü kasveh, ve inne mine'l-hicâreti lemâ yetefecceru minhü'l-enhâr, ve inne minhâ lemâ yeşşekkaku feyahrucü minhü'l-mâ', ve inne minhâ lemâ yehbitu min haşyeti'llâh, ve ma'llâhu bi-gâfilin ammâ ta'melûn.) (Bakara, 2/74)

Yâni: (Sümme kaset kulûbüküm min ba'di zâlike) Zâlike'den murad, o olay. "O mucizeyi gördükten sonra, yâni öldürülen kimsenin, kendisini kimlerin öldürdüğünü bildirme mucizesini gördükten sonra, kalbleriniz gene kasvetlendi, karardı, katılaştı. (Fehiye ke'l-hicâreti ev eşeddü kasveten) Ve o kalbleriniz sanki bir taş gibi oldu. Taş gibidir, belki ondan daha da sert, daha katı bir haldedir."

(Ve inne mine'l-hicâreti lemâ yetefecceru minhü'l-enhâr) "Muhakkak ki taşların bir kısmı güzeldir. Öyle taşlar vardır ki, aralarından, kayalıklarının arasından nehirler fışkırır.

(*Ve inne minhâ lemâ yeşşekkaku feyahrucü minhü'l-mâ'*) Kimisi de parçalanır, çatlar ve o çatlaklarından su çıkar. (*Ve inne minhâ lemâ yehbitu min haşyeti'llâh*) Yine bu taşlardan bazıları vardır ki, Allah korkusuyla aşağılara iner, düşer.”

(*Ve ma'llâhu bi-gâfilin ammâ ta'melûn.*) “Ey yahudiler, Allah sizin yaptıklarınızdan asla gâfil değildir, hepsini biliyor.”

Şimdi bu 74. ayet-i kerimenin mealı bu.

a. Yahudilerin Kalplerinin Katılaşması

(*Sümme kaset kulûbuküm*) “Sonra, bu olaylardan sonra, bu kadar delillerden sonra, Cenâb-ı Hakk'ın size Mûsâ AS'ın zamanında bunca mucizeleri göstermesinden sonra, ‘Rabbine dua et de bize şöyle şunu göstereyim, bunu göstereyim...’ dedikçe her isteklerinizi bulduğunuz halde, mucizeleri gördüğünüz halde, Firavun’dan kurtulduğunuz halde, Tur Dağı’ndaki maceralar, çöldeki rızıklanmalar...” Geçtiğimiz haftalarda bahis konusu ayetler vs. “Bundan sonra artık iyice imanınızın kuvvetlenip, iyice kuvvetli mü'minler olmanız gerekirken, kalpleriniz bundan sonra yine gene karardı, taşlaştı, katılaştı, kasvetlendi.”

Ya da *zâlike* sözünden murad, bu *Àmîl* isimli ihtiyar zengin, mirası için öldürülen zengin hadisesi özel olarak kastediliyor. Yâni, “O bakarayı, o sığırı kurban edip de, onun etiyle o ölüye vurduğunuz zaman, o dirilip de

‘Beni şu şu öldürdü.’ diye söyleyince, bu mucizeyi gördüğünüz halde, ondan sonra gene de inanmadınız, yine de doğru yoldan saptınız.” diye, özel olarak o hadiseyle ilgili olduğunu; *zâlike* ile işaret edilen olayın o hadise olduğunu söyleyen alimler de var.

“Bütün bu geçtiğimiz haftalarda okuduğumuz ayetlerde belirtilen çeşitli mucizeler, ikram ve nimetler ve özel yardımlara rağmen, ey yahudiler, yine kalbleriniz karardı, sanki taş gibi oldu.”

Kasvet, bir şeyin kalınlığıyla beraber katılığı demek oluyor. Kalblerin katılığı da gönüllerin idraksizliği, ayetlerden duygulanmaması, imana gelmemesi; Allah’ın peygamberine ve ahkâmına uymaması, ahirette Cenâb-ı Hak’ın huzuruna çıkıp da hesap vereceğini düşünmemesi tarzında tecelli ediyor. Cenâb-ı Hak, katılıkları bakımından gönüllerini taşlara benzetiyor. Ama taşlardan da fena olduğunu sonra bildiriyor:

(*Ev eşeddü kasveh*) “Yahut daha da katı...” Buradaki *ev* tereddüt mânâsına değil, “Belki daha da katı” mânâsına takviye bâbında söylenmiş; veyahut, *ve* mânâsına söylenmiş; veyahut *bel*, Arapça’daki belki mânâsına söylenmiş diye müfessirler ifade ediyorlar. Yâni, Cenâb-ı Hak her şeyi çok iyi bildiği için, onun için tereddüt bahis konusu değildir. “Şu şöyle veya böyle” dediği zaman, tereddüt ifade ettiğinden değil de, mânânın kuvvetinin ifade edilmesi bakımından.

Niye taşa benzetiyor kalbini?.. Meselâ niye demire benzetmiyor? Hâzin tefsirinde diyor ki: “Niye demir gibi oldu demiyor da, taş gibi oldu kalbleriniz diyor Cenâb-ı Hak onlara?.. Çünkü, demiri belli bir sıcaklıkta erittiğin zaman yumuşuyor. Meselâ Dâvûd AS’a,

وَأَلْنَا لَهُ الْحَدِيدَ

(السبأ: ۱۰)

(*Ve elennâ lehü'l-hadîd*) “Demiri onun için yumuşattık.” (Sebe’,34/10) buyruluyor. Demire istediği şekli verdi, kalıba soktu, zırh yaptı, kılıç yaptı, kalkan yaptı. Yâni, demirin böyle kalbin katılığı için kullanılması uygun değil. Burada duygusuzluğu bakımından taşa benzetiliyor.

(*Ve inne mine'l-hicâreti*) “Ama taşların içinde, taşlardan bazıları vardır ki... Taşların hepsi aynı değildir, çeşit çeşittir. Bazıları vardır ki, (*lemâ yetefecceru minhü'l-enhâr*) içlerinden, kayalıkların yarıklarından nehirler fışkırır. Yâni, bol bol sular çıkar.”

Ben görmedim ama, gören tanıdıklar söylüyorlar, tabii pek çok kimse de görmüştür memleketimizde; Dicle'nin ilk kaynağının bir kayanın altından, böyle güldür güldür oradan çıktığını söylüyorlar. Tabii kendi memleketimiz olan Çanakkale'nin Kaz Dağı civarında da, öyle kayalardan güldür güldür suların çıkıp, nehirlerin, derelerin aşağı doğru aktığını, oralarda alabalıklar yetiştirildiğini gördük.

Sonra Ereğli'nin meşhur kayalıkları var. Orada Hititlerden kalma kayalar var, oralardan güldür güldür sular çıkıyor.

Evet, yâni kayalardan böyle sular çıkıyor ama, bu kalbleri katılaştırmış insanlarda bir hislenme, bir duygulanma, bir şey yok. Gözlerinden öyle ırmaklar gibi yaşlar akması filân bahis konusu değil. Duygulu değil, anlayışlı değil, imanlı değil... Önlerindeki ayetleri göre göre, gene günahtan, imansızlıktan yapacaklarını yapıyorlar.

(*Ve inne minhâ lemâ yeşşakkaku feyahrucü minhü'l-mâ'*) *Yeşşakkaku*, *yeteşakkaku*; tefa'ul bâbından, şe harfi onun için *te'*ye bedel olarak şeddelenmiş. Yâni, "Taşların da bazıları vardır ki çatlar; (*feyahrucü minhü'l-mâ'*) o çatlaklarından hani nehirler kadar güldür güldür olmasa bile, gene sular sızar aşağılara."

Bunu da bazı alimler demiş ki: "Bazı insanlar gece gündüz gözyaşları içinde ağlarlar. Mevlâ'yı istedikleri için, veyahut Allah'tan korktukları için, ibadet ederken, zikrederken, güldür güldür nehirler gibi gözyaşı dökerler, seccadeleri ıslanır. Bazıları da bu kadar çok ağlayamaz ama, az ağlar."

"Kayaların bir kısmından nehirler çıkar, bir kısmının çatlaklarından da sular çıkar." Yâni, bazısı da yine duyguludur. (*Ve inne minhâ lemâ yehbitu min haşyeti'llâh*) "Taşların bir kısmı da, Allah korkusuyla aşağılara düşer, aşağı iner."

(*Ve ma'llàhu bi-gàfilin ammâ ta'melûn*)
“Ey yahudiler! Sizin bu durumlarınızdan, yaptıklarınızdan, işlediğiniz amellerden, günahlardan Allah haberdardır, aslâ gâfil değildir, bilmiyor değildir, gaflette değildir.” Hepsini biliyor, elbette hepsinin hesabının sorulacağı bir zaman olacak. Tabii zerre kadar hayır işleyeni mükâfatlandırılacak, zerre kadar şer işleyeninin de o şerrinin hesabı olacak, onun cezasını verecek. Bu noktayı düşünmüyor çok kimse.

b. Cisimlerde Allah Korkusu

Şimdi burada *haşyetu'llâh*, Allah'tan korkmak meselesi taşlara ait. Konu konuşulurken, “Taşların bir kısmı da Allah korkusundan yukarılardan aşağılara düşer.” diye bir söz geçmiş oluyor burada. Diyorlar ki:

“—Bu nasıl olur? İnsanlara ait sıfat. Bu ne demek?..”

Bu taşların *haşyetullahtan* aşağılara düşmesi, yâni Allah'ın emirlerine mutî olmasının işareti. Tabii, tabiatın kanunlarını koyan Cenâb-ı Hak'tır. Öyle emredince, öyle olur. Başka türlü emrederse, emrettiği şekilde olur.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

(يس: ٨٢)

(*Innemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekûle lehû kün feyekûn*) “Bir şeyin olmasını murad ettiği zaman, ‘Ol!’ der, olur.” (Yâsin, 36/82)

Dağlar havalara da fırlar, yanardağlar püskürür, fışkırır, sular gibi aşağılara da akar; veyahut zelzelelerden sarsılır; veyahut Mûsâ AS:

“—Yâ Rabbi, seni görmek istiyorum!” dediği zaman, dağa tecelli ettiği zaman dağın böyle parça parça parçalandığı gibi parçalanır.

Veyahut, Haşr Sûresi'nin sonunda:

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ

خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ

(الحشر: ٢١)

(*Lev enzelnâ hâze'l-kur'âne alâ cebelin*)
“Biz bir dağın üstüne indirseydik bu Kur'an'ı; (*leraeytehû haşian mütesaddian min haşyeti'llâh*) Allah korkusundan böyle huşû içinde, parça parça olmuş bir vaziyette görürdün.” (Haşr, 59/21) diye bildirildiği gibi olur.

“—Bu taş cemâdâtandır. Bitkiler var, hayvanlar var, cansız dediğimiz varlıklar var. Bu cemâdattan böyle haşyetullah nasıl söylenmiş?..”

Cenâb-ı Hak, bizim inancımıza göre, bu ayetlerden de anlaşıldığına göre taşlara da bazı duyguları duyurma kabiliyeti vermeye kâdirdir. Evet, biz onların davranışlarının sebeplerini anlayamayız ama, onların da bir takım olağanüstü durumları olduğunu, bu ayet-i kerimeler bildiriyor. Meselâ tesbih çektiklerini:

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ

لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

(السراء: ٤٤)

(*Ve in min şey'in illâ yüsebbihü bi-hamdihî ve lâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm*) [Onu tesbih ve tahmid etmeyen hiç bir şey yoktur; ne var ki, siz onların tesbihlerini anlayamazsınız.] (İsrâ: 17/44)

Kuşların saf saf olarak, hepsinin salâtını ve tesbihini, yâni kendilerinin üzerine düşen salât ve tesbih neyse onu yaptıklarını ayet-i kerime bildiriyor. Daha başka ayet-i kerimeler var. Demek ki, Cenâb-ı Hak onlara da kendi tabiatlarına uygun bir tarzda, bizim anlayamayacağımız, alışık olduğumuz şeklin dışında bazı şeyler vermeye kadirdir. Çünkü ayetler bunu açıkça söylüyor.

Nitekim hadis-i şeriflere gelecek olursak, Câbir ibn-i Semure RA'dan rivayet edilmiş ki, Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:¹

إِنِّي لَأَعْرِفُ حَجْرًا بِمَكَّةَ كَانَ يُسَلِّمُ عَلَيَّ قَبْلَ

أَنْ أُبْعَثَ وَإِنِّي لَأَعْرِفُهُ الْآنَ

(م. ت. حم. عن جابر بن سمرة)

(*Innî lea'rifu haceren bi-mekketi, kâne yüsellimü aleyye kable en üb'ase, ve innî lea'rifuhû el'ân.*) “Ben bir taş biliyorum ki Mekke’de, bana selâm verirdi. Daha peygamber tayin olunmadan önce, peygamberlik görevi bana tebliğ olunmadan önce, bir taş biliyorum ki o bana selâm verirdi ve o taşı ben hâlâ biliyorum Mekke’de.” buyurmuş.

Demek ki, cansız gibi gördüğümüz taş, Peygamber SAS’in Allah sevgili kulu ve peygamberi olduğunu Allah ona bildirdiği için, Rasûlüllah’a selâm veriyor, Peygamber Efendimiz’in hadis-i şerifinde bu böylece görülmüş oluyor.

Hazret-i Ali RA’dan Buhârî’nin rivayet ettiği bir başka hadis-i şerif de şöyle:²

¹ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1782, no:2277; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.592, no:3624:

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.89, no:20860; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.24, no:20; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s.402, no:6482; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.106, no:781; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.II, s.220, no:1907; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.382, no:7469; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.313, no:31705; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.128, no:4255; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VI, s.446; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.299, no:753; İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.160; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, s.273, no:745; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.361, no:1112; Deylemî,

Müsnedü’l-Firdevs, c.I, s.58, no:161; Câbir ibn-i Semure RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.XI, s.569, no:32000; *Câmiu’l-Ehâdis*, c.X, s.189, no:9400.

كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بِمَكَّةَ فَخَرَجْنَا إِلَى بَعْضِ نَوَاحِيهَا
فَمَا اسْتَقْبَلَهُ شَجَرٌ وَلَا جَبَلٌ إِلَّا وَهُوَ
يَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

(ت. عن علي)

(Küntü mea rasûli'llâh SAS bi-mekketi)
“Ben Mekke’de Peygamber Efendimiz’le SAS
beraberdim. (Feharacnâ ilâ ba’di nevâhîhâ)
Şehrin içinden Mekke’nin bazı bölgelerine,
mıntıklarına doğru çıkmıştık. (Feme’stakbelehû
şecerun ve lâ cebelün illâ ve hüve yekülü: Es-
selâmü aleyke yâ rasûla’llâh!) Hiç bir ağaç,
hiç bir dağ ile karşılaşmasın ki o dağ ona, ‘Es-
selâmü aleyke yâ rasûla’llâh!’ demesin.” Yâni,
“Ağaçlar, dağlar Peygamber Efendimiz’e ‘Es-
selâmü aleyke yâ rasûla’llâh!’ diyordu. Ben de
yanındaydım, duydum, gördüm.” diyor.

Sadece kişisel, içine kapalı bir olay,
Peygamberimizle ilgili bir olay değil. Hazret-i
Ali Efendimiz RA de SAS Efendimiz’in yanında
giderken, “Es-selâmü aleyke yâ rasûla’llâh”ı
duyduğunu bildiriyor.

² Tirmizî, Sünen, c.V, s.593, no:3626; Dârimî, Sünen, c.I, s.25,
no:21; Hâkim,

Müstedrek, c.II, s.677, no:4238; İbn-i İshak, Ahbâr-ı Mekke,
c.III, s.266, no:2097; Ziyâü'l-Makdîsî, el-Ehâdîsü'l-Muhtâre, c.I,
s.283, no:502; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.641, no:35370.

Sonra, Câbîr ibn-i Abdullah RA'dan bildiğiniz, duyduğunuz bir olay. Mütevâtir diyor alimler. Yâni, yalan üzerine toplanması aklen artık imkânsız olan bir geniş topluluk, bir çok kimse tarafından aşikâre görülen bir olay:³

كَانَ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

جِدْعٌ فِي قِبْلَتِهِ يَقُومُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خُطْبَتِهِ

فَلَمَّا وُضِعَ الْمِنْبَرُ سَمِعْنَا لِلْجِدْعِ حَيْنًا مِثْلَ

صَوْتِ الْعِشَارِ حَتَّى نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ

(*Kâne fî mescidi rasûli'llâh SAS ciz'un fî kibletihi*) “Peygamber Efendimiz’in mescidinin kiblesi tarafında bir hurma kütüğü vardı, dalı vardı. (*Yekûmu ileyhi rasûlü'llah SAS, fî*

³ Neseî, *Sünen*, c.III, s.102, no:1396; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.295, no:14175; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.64, no:276; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.244, no:5211; Abdü'r-Rezzak, *Musanef*, c.III, s.185, no:5253; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VI, s.319, no:31748; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.530, no:1710; Câbîr ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.266, no:2400; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.114, no:3384; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.396, no:1336; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.454, no:1414; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.65, no:277; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.667, no:35446.

hutbetihî) Peygamber SAS Efendimiz hutbe okuyacağı zaman, cemaate konuşacağı zaman, onun üstünde ayakta dururdu...”

Tabii oraya çıktığı zaman, biraz daha yüksek olmuş oluyor, insanlar görebiliyor. Şimdi aynı amaçla hutbede daha yükseğe, minbere çıkılıyor merdiven merdiven, yâni Peygamber Efendimiz'in onun üstüne çıktığı gibi.

(Felemmâ vudîa'l-minberu) Tabii öyle ağacın üstüne çıkmak kolay olmadığından, bir zât-ı muhterem “Ben bir minber yapayım!” diye düşünmüş. Minber yapılmış Peygamber Efendimiz'e. Peygamber Efendimiz onun basamaklarına çıkıp, hutbeyi orda okuyacak. “O minber oraya konulduğu zaman, *(semi'nâ li'l-ciz'i hanînen misle savti'l-işâr)* deve sesine benzer bir ses duyduk o kütükten, o minber oraya konulduğu zaman.” İşâr, on yaşına gelmiş deve demek. *(Hattâ nezele rasûlü'llah SAS, fevadaa yedehû aleyhi.)* Öteki yapılmış olan sun'i minberden Rasûlüllah inip de, ona elini koyuncaya kadar, ondan öyle bir deve sesi gibi bir inilti, bir ses duyduk.” diyor.

وَفِي رِوَايَةٍ بَاحَةِ النَّخْلَةِ صِيَاخَ الصَّبِيِّ فَنَزَلَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَخَذَهَا
فَضَمَّهَا إِلَيْهِ فَجَعَلَ التَّنُّ أَنْ يَنْ الصَّبِيِّ الَّذِي
لَا يَسْكُتُ حَتَّى اسْتَقَرَّ قَالَ بَكَتْ عَلَيَّ مَا

كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ الذِّكْرِ

(*Ve fî rivâyetin*) Başka bir rivayette şöyle... Tabii bir çok kimse gördüğü için, çeşitli rivayetleri var: (*Bâhati'n-nahletü sıyâha's-sabiyyi*) “O hurma kütüğü çocuğun feryadı gibi, ağlaması gibi, bağırması gibi ağladı. (*Fenezele rasûlü'llâh SAS*) Peygamber Efendimiz çıktığı minberden indi. (*Hattâ ehazehâ fedammehâ ileyhi*) Sonra o kütüğü aldı ve kendisi kucakladı onu. (*Feceale't- teinnü enîne's-sabiyyi'llezî lâ yeskütü hatte'stekarra*) Çocuğun ağlaması tutar da, annesi kucağına aldığı zaman da bir müddet ağlar ya, öyle çocuğun ağlaması gibi, ağlaması, inlemesi devam etti.”

İşte demek ki, bir kütük ama Rasûlüllah'ın Allah'ın habîbi olduğunu bildiği için, onun üzerinde durmasından mutlu idi. Minber vazifeyi yüklenince, kendisi o vazifeden ayrılınca feryâd u enîn ediyor. Hadis-i şeriflerle sabit. (*Kâle: Beket alâ mâ kânet tesmeu mine'z-zikri*) “Rasûlüllah'ın sözlerinden duyduğu şeylerden de ağlamış olabilir.” dedi.

Bütün bunlar ayetlerden ve hadislerden misaller oluyor ki, çevremizdeki cemâdât dediğimiz, cansız dediğimiz varlıkların da belki bitkilerin ve hayvanların duygularına benzer bir takım duyguları olabildiğini kabul etmek gerekiyor bu haberlerden. Çünkü birçok kimse görmüş. Başka türlü yorumlanması mümkün olmayan açıklıkta şeyler.

“Taşlar, kimisi böyle nehirler çıkacak gibi, kimisi sular sızacak gibi, kimisi de Allah korkusundan aşağılara yuvarlanacak gibi ama;

bu kalbi katılaşıymış insanlarda ne öyle hüngür hüngür, çok çok ağlama, ne göz yaşarması, ne tevâzua sarılıp, boynunu büküp, secde edip doğru yola girecek bir hal yok!” demek gibi oluyor, bu taşların çeşitlerinin ayet-i kerimede sıralanmasından anlaşılır.

(*Ve ma’llàhu bi-gàfilin ammâ ta’melûn*) “Ey yahudiler, sizin böyle kalbleriniz karardı ama, Allah sizin yaptığınızdan gâfil değildir asla...” Bu tabii bir tehdit cümlesidir. “Günahkârları, suçluları, böyle yapanları cezalandıracağım!” mânâsı çıkmış oluyor ayet-i kerimede.

c. Yahudilerin İman Edeceğini mi Sanıyorsunuz?

Sonra 75. ayet-i kerimede buyruluyor ki, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ
مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ
مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

(البقرة: ٧٥)

(*E fetatmeûne en yû’minû leküm ve kad kâne ferîkun minhüm yesmeûne kelâma’llâhi sümme yüharrifûnehû min ba’di mâ akalûhu ve hüm ya’melûn.*) (Bakara, 2/75)

Burada hitab Peygamber Efendimiz’e ve Medine’nin mü’minlerine, yâni müslümanlara hitab ediliyor:

(*E fetatmeune*) “Siz tahmin ediyor musunuz, tamah ediyor musunuz, ümitleniyor musunuz ki (*en yü'minû leküm*) bunlar size inanacaklar; (*ve kad kâne ferîkun minhüm yesmeune kelâma'llâhi sümme yüharrifûnehû min ba'di mâ akalûhu ve hüm ya'melûn*) daha önce, onlardan bir grubun Allah'ın kelâmını işittiği halde, mânâsını anladığı halde, bile bile Allah'ın kelâmını değiştirmiş oldukları halde... Onlar böyle yapmışlar iken, siz onların hâlâ size inanacağını mı ümitleniyorsunuz, bekliyorsunuz, tamah ediyorsunuz?” buyruluyor.

Tabii, Rasûlüllah aralarında, mucizeler görünüyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri ayetler indiriyor benî İsrâil'e... Onların kendi inandıkları peygamberleri Mûsâ AS'ın zamanındaki mucizeler hatırlatılıyor ve onlara rağmen, böyle kalblerinin katılaşması üzerine; “Siz hâlâ onların imana geleceklerini mi tahmin ediyorsunuz?” buyruluyor. Gelmezse gelmez. Mucizeler de görse, yine onlara iman nasib olmuyor.

Tabii aziz ve muhterem kardeşlerim, bunu her zaman söylüyorum muhtelif vesilelerle: İman etmek, insanın ahiret saadetini kazanmasını sebep oluyor. Cennete ancak mü'minler girecek, başkaları giremeyecek, bu kesin... Böyle olduğu için Allah-u Teâlâ Hazretleri, o ahiretin ebedî nimetlerine ermeğe sebep olacak olan imanı, liyâkatsiz kimselere, kötü kimselere, suçlu kimselere, günahkâr kimselere nasib etmiyor. Yâni işin asıl mânâsı o...

İnsanların imana gelmesinden Allah'ın bir ihtiyacı yok, kazacağı bir şey yok. İnsanlar kendileri kazanacak, kendileri cennetlik olacaklar, ahiretleri kurtulacak. Yâni kendilerinin müslüman olmalarını, imana gelmelerini minnet etmelerine, başa kakmalarına lüzum yok!..

يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ

إِسْلَامَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ

أَنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

(الحجرات: ١٧)

(*Yemünnûne aleyke en eslemû, kul lâ temünnû aleyye islâmeküm, beli'llâhü yemünnü aleyküm en hedâküm li'l-îmâni in küntüm sâdikîn.*) [Onlar İslâm'a girdikleri için, seni minnet altında bırakmak isterler. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın! Eğer doğru kimselerseniz, bilirsiniz ki sizi imana erdirdiği için, asıl Allah size lütufta bulunmuştur.] (Hucurât, 49/17) ayet-i kerimesinde de belirtildiği gibi, imana gelirlerse Allah'a şükretmeleri lâzım! İmana gelmek Allah'ın bir lütfudur, nimetidir. Fakat işte, nasib olmayınca olmuyor.

Bu arada sözümü keserek hatırlatayım, tefsir kitapları önümde açılmış duruyor. Bu taşların çeşitlerini sıralarken geçtiğimiz ayet-i kerimede:

وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ

(البقرة: ٧٤)

(*Ve inne mine'l-hicâreti lemâ yetefecceru minhü'l-enhâr*) “Öyle taşlar vardır ki, aralarından, içinden nehirler çıkar.” (Bakara, 2/74) diye geçmişti. Burada böyle içinden nehir çıkan herhangi taşlar kastedilmiş diyenler de var. Bir de, “Mûsâ AS’ın mucize olarak, asâsını vurduğu zaman, o yahudi kabilelerinin hepsinin ayrı ayrı ihtiyacını karşılayacak kadar suyun çıktığı taş kastedilmiştir. Onu da onlar biliyorlar. Yâni, murad odur.” diyenler var.

Belki o, Allah’ın haşyetinden aşağı düşen taşlardan murad da, Mûsâ AS’ın “Yâ Rabbi, ben seni görmek istiyorum, göster bana kendini!” dediği zaman, Tur Dağı’na tecelli ettiği zaman, haşyetullahtan, yâni yüceliğe tahammül edememesinden dağın parça parça olması kastedilmiş olabilir. Onu da arada söylemiş olayım.

Demek ki, delillerin kuvvetli olması, insanın haklı olması, başka duyanların mutlaka onları kabul edeceği ve muhakkak imana geleceği mânâsına alınmamalı! Çünkü Allah nasib etmemişse, mucizeleri görseler de inanmıyorlar. Gördükten sonra, gene kalpler kararabiliyor. Peygamberi tanıdıktan sonra, kavimlerden bazıları yine buzağıya tapma durumuna düşebiliyor.

Bunlar hep hayatın bir imtihan olduğunu gösteriyor. Allah'ın delillerini gördüğü halde, bazı insanların iman edemeyeceğini bilmemiz lâzım! Şeytanın da cennette Hazret-i Adem'le beraber bulunduğu halde, takındığı tavra, o söylediği sözlere hayret etmemek mümkün değil.

Ama işte nasipsiz oldu mu, şeytan da oraları görmüş olduğu halde, ters bir yol tutturmuş, Allah'a âsî gelmiş ve insanları saptırmağa çalışıyor. Kendisi sapmış oluyor, kendisine onu meslek edinmiş oluyor. Allah da müsaade verdiği için, bu dünya imtihan olduğu için, böyle olaylarla karşılaşyoruz.

Bundan çıkacak nedir? Ne anlayalım bu sözlerden?.. Ne kadar hakkı söyleseniz bazı kimseler kabul etmeyebilirler. Siz hakkın haklılığından şüphe etmeyin, imana sımsıkı sarılın, Allah'ın sevdiği kul olmaya bakın! Nasipsizlerin nasipsizliğinden de ibret alın, Allah'a sığının:

“—Yâ Rabbi, bak bu kadar kesin olduğu halde bu hakikatler, bunlar inanamıyorlar. Aman yâ Rabbi, sen bizi imandan sonra küfre düşürme, hidayetden sonra dalâlete saptırma!” diye daima Allah'a sığınmaktan başka bir çaremiz olmadığını gösteriyor bu ayet-i kerimeler.

İşte bu Allah'ın kelâmını aklettikten, anladıktan sonra bazılarının tahrif etmeleri, değiştirmeleri, sözleri bozmaları, mukaddes kitabın sözlerini değiştirmeleri bir ilginç olay.

Bunun da çeşitli misalleri tefsir kitaplarında verilmiş. (*Ferîkun minhüm*) Yâni, yahudilerden bir kısım, yâni Mûsâ AS'a tâbî olan insanların bir kısmı yapıyor. Hepsi değil tabii. Herhalde içlerinde, dosdoğru yürüyüp de tam istenilen şekilde iman üzere duranlar da vardır. Allah'ın kelâmını değiştirmelerini iki şekilde açıklamasını yapıyor tefsir kitapları:

Birisi: Bunlar o, Mûsâ AS'ın seçtiği kavminin eşrafından 70 kişi dediler ki –geçtiğimiz haftalardaki ayetlerden hatırlayacaksınız, ayetlerin sebab-i nüzûlünü izah ederken geçmişti bunlar:

“–Tur Dağı'na bizi de götür, biz de Rabbimizin kelâmını iştelim!” dediler.

Tur Dağı'na vardıkları zaman, tabii abdest almaları, oruç tutmaları emredildi kendilerine. Temiz bir halde Tur Dağı'na gittikleri zaman, kendilerini bir bulut sardı. Orada Cenâb-ı Hak Mûsâ AS'a emirlerini söylerken, Allah'ın müsaadesiyle, Mûsâ AS da dua ettiği için, Allah'ın kelâmını, Mûsâ AS'a hitabını duydular. Sonra da dönünce kavminin arasına, dediler ki:

“–Evet Allah böyle dedi, biz Allah'ın kelâmını işittik ama, Bunları eğer gücünüz yeterse yapın, yetmezse yapmayabilirsiniz.” diye, böyle bir lâf eklemişler sonuna.

Böylece Allah'ın kelâmını tahrif ediyorlar. Öyle değil tabii, Allah'ın emirleri tutulsun diye söylenmiş emirler. Böyle keyfe kalmış değil. “Böyle bir tahrifat yaptı bazıları, o kastedilmiştir.” deniliyor.

Bir başka açıklama, daha çok müfessirlerin söylediğine göre: “Allah’ın kelâmından murad Tur Dağı’ndaki o emirleri o yetmiş kişinin dinlemesi, kavme döndükleri zaman yanlış anlatması değil de; Tevrat’ın ahkâmını güzelce anlayan yahudi alimlerinin, bilginlerinin bir kısmının, anladıkları halde, gerçekleri bildikleri halde, sonra Tevrat’ın ahkâmını değiştirdikleri ve müslümanların lehine olan ayetleri, Peygamber Efendimiz’i bildiren ayetleri, Peygamber Efendimiz’in sıfatını bildiren ayetleri değiştirdiklerini kastediyor bu ifadeler. Tahrif budur.” diye böyle açıklamışlar. Bu tabii daha açık seçik bir olay olmuş oluyor.

Sonra, bu tahrifatın misallerinden bahsedelim. Meselâ, Peygamber Efendimiz ile ilgili, “Ahir zaman peygamberinin sıfatları şunlar olacak” diye Tevrat’ta yazılmış ki:

“—Yüzü güzel olacak, saçları güzel olacak, gözleri sürmeli gibi koyu kirpikli olacak, orta boylu olacak...”

Bu şeyler tam Peygamber Efendimiz’in sıfatlarına uygun olduğundan, etrafındaki insanlar inanmasın Peygamber Efendimiz’e diye, onlar o kelimeleri değiştirerek:

“—Uzun boylu olacak, yeşil-mavi gözlü olacak, saçları kıvrık olacak...” filân diye değiştirdiler.

Daha başka ayetlerin ahkâmını, yâni kendilerinin yapması emredilen şeyleri değiştirdiler. Yapılmaması emredilen şeyleri yapılabilir diye gösterdiler. Yâni, bu tahrifat vâki oldu.

Artık böyle yapan insanların, tabii iyice Allah korkusu kalmamış oluyor.

“—Onların imana gelmesinden boşuna ümitlenmeyin! Onlar öyle yapmışken, artık imana gelmezler ey müslümanlar!” denmiş oluyor.

d. Yahudilerin Birbirlerine Kızmaları

Bundan sonraki ayet-i kerime, 76. ayet-i kerime:

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا
بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ
بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُم
بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

(البقرة: ٧٦)

(*Ve izâ leku'llezîne âmenû kâlû âmennâ ve izâ halâ ba'duhüm ilâ ba'din kâlû e tühaddisûnehüm bimâ feteha'llâhü aleyküm li- yühâccûküm bihî inde rabbiküm, e felâ ta'kilûn.*) (Bakara, 2/76)

(*Ve izâ leku'llezîne âmenû kâlû âmennâ*) Ümit edilmemesi gereken bu kavmin, bu yahudilerin durumları anlatılıyor: “İman edenlerle karşılaştıkları zaman dediler ki: (*Âmennâ*) ‘Biz de iman ettik.’

(*Ve izâ halâ ba'duhüm ilâ ba'din*) Birbirleriyle, yâni yahudiler yahudilerle; yahudilerin reisleri, isimleri tefsir kitaplarında belli olan, o devirde yaşayan azılı karşıt olan kimseler ile baş başa kaldıkları zaman, (*kâlû*) o zaman da dediler ki birbirlerine: (*E tühaddisûnehüm*) ‘Onlara söylüyor musunuz? Niçin söylüyorsunuz, söylemeniz doğru değil!’ dediler.”

Soru ama istifhâm-ı inkârî, yâni söylememeleri lâzım gibi nasihat ediyorlar. Ters nasihat. (*E tühaddisûnehüm*) “Ey Yahudiler, bu müslümanlara siz gidiyorsunuz, inandık diyorsunuz. ‘Tevrat’ta bu ahir zaman peygamberinin alâmetleri var, evet, öyle bir peygamberin gelmesini bekliyorduk!’ filân diyorsunuz. Bunları niye söylüyorsunuz? (*Bimâ feteha’llâhü aleyküm*) Allah’ın size fethetmiş olduğu, açmış olduğu, anlatmış olduğu kitabınızdaki şeyleri onlara niye söylüyorsunuz?.. (*Li-yühâccûküm bihî inde rabbiküm*) Rabbinizin indinde onları delil olarak, aleyhinizde hüccet olarak kullanmalarına sebep olacak bu şeyleri onlara niçin söylüyorsunuz? (*E felâ ta’kilûn*) Hiç akıl etmiyor musunuz? Yaptığınız şeyin doğru olmadığını anlamıyor musunuz?..” diye birbirlerine böyle söylüyorlardı.

Yâni, iki türlü tavırları var. Bir: Müslümanlarla karşılaştıkları zaman, “Tamam doğru, evet, biz de inandık.” diyorlar. Bir de birbirleriyle kaldıkları zaman birbirlerine diyorlar ki: “Böyle Tevrat’taki bilgileri onlara aktarmayın!

Onlar aleyhimize delil olarak kullanır, haklılıklarını isbat ederler. Hiç akıl etmiyor musunuz? Yapmayın böyle!” diye birbirleriyle söyleştiklerini, birbirlerini kısıtlamaya, engellemeye çalıştıklarını anlatıyor bu ayet-i kerime.

Bunlar kimlerdi?.. Meselâ: Kâ'b ibnü'l-Eşref, Kâ'b ibn-i Esed, Vehb ibn-i Yahûdâ gibi yahudi reisleri. Bunlar, yahudilerin bir kısmı, Peygamber Efendimiz Medine'ye gelince, kendilerine Medine'nin ahalisi gitmiş, sormuş:

“—Bir şahıs geldi, bak böyle söylüyor. Ne dersiniz?”

“—Evet, böyle bir peygamberin gelmesini biz de bekliyorduk. Tevrat'ta da böyle bilgiler var. Evet, inanın, biz de inanıyoruz. Onun sözü haktır, doğru sözlüdür.” dediler.

Ama sonra, böyle birbirleriyle kaldıkları zaman, belki o öyle diyenlere öteki azıllar, demeyenler, iyice sert, aşırı olanlar: “Niye söylüyorsunuz?!” diye o açıkladıkları bilgileri açıklamamalarını söylediler.

Bir de şöyle bir olay naklediliyor bu ayet-i kerimelerin izahı sadedinde: Benî Kureyza kabilesinin kalesinin etrafına müslümanlar toplanınca, Peygamber SAS Efendimiz onlara aşağıdan hitab etmiş ki:⁴

⁴ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.37, no:4332; Hz. Aişe RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.367, no:9737; Taberî, *Târih*, c.II, s.98, *Gazvet-i Benî Kurayza.*,

يَا إِخْوَانَ الْقِرَدَةِ وَالْخَنَازِيرِ

(*Yâ ihvâne'l-kıredeti ve'l-hanâzîr*) “Ey maymunların ve hınzırların kardeşleri!”

Çünkü, Allah'ın emirlerini dinlemedikleri için bazı ahâlinin, o Eyle denilen Kızıldeniz sahilindeki yerdeki, cumartesi günün ahkâmına riayet etmeyen kavmin maymunlara döndürülmesi, hınzırlara döndürülmesi olayları ayet-i kerimelerde geçtiği için, Peygamber Efendimiz onlara, “Ey maymunların, hınzırların kardeşleri!” dedi. Yâni, “Bak onları hatırlayın, onlar maymun ve hınzır hâline döndü Allah'ın emrini dinlemedikleri için...” demek istedi. Tabii onlar bu sözü duyunca, bu sözden bir hayli etkilendiler yahudiler. O zaman birbirlerine dediler ki:

“—Yâ bunu sizden biriniz söyledi herhalde, böyle bilgiler vermeyin! Aleyhimize delil olarak bunlar işte böyle kullanırlar.” diye, birbirlerine onun üzerine söylediler.

e. Allah Sakladıklarını da Bilir

Halbuki, bundan sonraki 77. ayet-i kerimede Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّنَ وَمَا يُعْلِنُونَ

(البقرة: ٧٧)

(*E ve lâ ya'lemûne enna'llâhe ya'lemü mâ yüsirrûne ve mâ yu'linûn*) (Bakara, 2/77)

(*E ve lâ ya'lemûne*)“Onlar, o yahudiler bilmiyorlar mı ki... Böyle, ‘Aman söylemeyin, aman susun! Aman bu bilgileri müslümanlar duymasın! Müslümanlara açıklamayın bu gerçekleri!’ diyen o yahudiler bilmezler mi ki... (*Enna'llàhe*) Muhakkak ki Allah, (*ya'lemü mâ yüsirrûne*) sır olarak sakladıklarını, sır olarak ketmettiklerini, söylemediklerini de bilir; (*ve mâ yu'linûn*) ilân ettiklerini, âşikâre, açıkça söylediklerini de bilir. Bunu bilmezler mi?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri, onların sakladıklarını da, açıkladıklarını da bilmiyor mu? Allah'ın bildiklerinden onların haberi yok mu?..” diye, bu 77. ayet-i kerimede bu birbirlerini engelleme sözlerine karşı cevapta bulunuyor.

Yâni, Cenâb-ı Hak buyurmuş oluyor ki onlara:

“—Siz bunu, bir yahudinin gidip de onlara haber verdiğini mi sanıyorsunuz?.. Cenâb-ı Hak, sizin sakladıklarınızı, işlediklerinizi, aşîkâre söylediklerinizi, hepsini biliyor. Bildiği için peygamberi olan, Habîb-i Edîbi olan Muhammed-i Mustafâ'sına da o bildiriyor. Yâni, bir yahudinin gidip de onlara söylemesinden değil. Geçmiş, geleceği, olmuş, olacağı ve sizin mâzide yaptıklarınızı, hallerinizi, tarihinizi, mâzinizi Allah biliyor ya; işte o bildiği için Habîb-i Edîbi'ne bildiriyor. Onun için başka sebep aramayın!” buyuruyor.

Cenâb-ı Hak bildiriyor. Bu ayet-i kerimeleri indiren Cenâb-ı Mevlâ, kendi mazilerindeki çeşit çeşit kusurlarını onlara hatırlatıyor:

“—Siz ecdadınızın yaptığı bu kusurları işlemeyin; imana gelip kurtulun! Eğer böyle inat ederseniz, siz de onlar gibi azaba uğrarsınız.” demek oluyor bu ayet-i kerimeler.

f. Bizim Alacağımız Dersler

Tabii, o devir yahudilerine böyle bir anlam taşıyor bu ayet-i kerimeler. Bu devirde de, bizler için aynı şekilde, aynı duruma, yâni yahudilerin eski kavimlerinin, eski ümmetlerinin yaptığı hatalara bizim de düşmememiz gerektiğini bu ayet-i kerimeler gösteriyor.

Cenâb-ı Hakk'ın Kur'an'ını öğrenmeliyiz, anlamalıyız, dinlemeliyiz, öğrendiklerimizi samimiyetle uygulamalıyız. Kur'an- ı Kerim'i tahrif etmeye, değiştirmeye, ahkâmını tebdil etmeye, Cenâb-ı Hakk'ın ahkâmına uymamağa kalkışmamalıyız. “O zaman onların başına gelen o hadiseler, böyle yapanların da başına gelir!” diye, biz de bu dersi kendimiz çıkartmalıyız.

Çünkü ben de bakıyorum, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, hani “Tarih tekerrürden ibarettir” diye bazıları o kanaati ileri sürmüş. Yâni, tarihteki olaylar bazen benzer şekilde yine yapılıyor, hatalar aynen işleniyor. Eski kavimlerin hatalarından, yeni kavimler ibret alıp da, “Biz de o hataya düşmeyelim!” demiyorlar. Onlar da bir başka türlü yapıyorlar.

Tabii bu neden böyle oluyor? Çünkü, Cenâb-ı Hak bu dünyayı imtihan dünyası olarak yaratmış. Her devrin insanı aynı şartların karşısında, aynı oyunlara muhatap, yâni sorular biraz çehre değiştirse bile, herkesin başında... Genel anlamıyla, yâni Cenâb-ı Hak: “Ben size iyilikleri emrediyorum, tutacak mısınız, tutmayacak mısınız?” diye iyilikleri bildiriyor, duyuruyor.

İyilikleri bilip duyarsa bir insan; tamam, o zaman imtihanı başarmış oluyor, mü'min olmuş oluyor. Bilip anladıktan sonra, yan çizebiliyor. Menfaatleri var, kurulmuş düzeni, şimdiki hayatında önemseddiği bir takım şeyler var. Onlardan vazgeçemiyor. “Evet, gâliba bu sözler, doğru, haklı ama, Cenâb-ı Hak doğru buyurmuş ama...” filân derken yapamıyor. Şeytana uyuyor, nefesine uyuyor. Zevki bırakamıyor, parayı bırakamıyor, mevkii, makamı bırakamıyor veyahut işte çeşitli sebepler... Etrafımızdaki insanların şöyle bir dikkatle bakalım durumlarına, neden mü'min olmadıklarına, neden Kur'an'a uymadıklarına, neden Rasûlüllah'ın yolunda gitmediklerine; sebeplerini tahlil edebiliriz kendimiz de.

Ama genel durum şu ki, bu devirde müslümanlar da bozulmuş durumda. Müslümanlar da yasak olan, günah olan, haram olan pek çok şeyi irtikâb ediyorlar, işliyorlar. Sevap olan bir çok şeyi de yapmıyorlar. Bir böyle acaib dünyaya gelmiş durumdayız.

Belki eskiden de böyleydi, belki şimdi ahir zaman olduğundan, biraz daha durumlar kötüleşti. İnsanlarda din, iman, insaf, merhamet, ahlâk, edep, hayâ, namus, utanma, arlanma azalmış gibi görünüyor.

Tabii azalabilir. Azalması teessüf edilecek bir olay. Yâni, iyi ahlâklı ülkeler, böyle güzel ahlâkları sayesinde yükselir. Kötüler kötü ahlâkları yüzünden çökerler. Tarihte bunun misalleri çok. Tabii, üzülürüz böyle şaşırانların durumuna ama, onları da düzeltmeye çalışırız. Ama bizim ilk başta, kendimizin düşünmesi gereken husus nedir: Biz aman bu duruma düşüp kendimizi mahvetmeyelim!.. İlkönce kendimizi kurtaracağız, çevremizi ondan sonra kurtaracağız! Yâni, kendisi kurtulamamış bir insan, başkasını nasıl kurtaracak?..

Kendisi muhtâc-ı himmet bir dede,

Nerde kaldı gayriye himmet ede?..

Kendisi sağlam bir yere basmadıktan sonra, ötekisini çekip çıkaramaz ki... O bakımdan, önce kendimize dikkat edelim, kendimizi düzene sokalım! Allah'ın kitabına sarılalım, emrine sarılalım!.. Allah'ın varlığını, birliğini iyice anlayalım, idrak edelim ki; bu böyledir, kesin olarak bilim, ilim, tarih, hal, teknik, keşifler... her şey bunu böyle gösteriyor. Cenâb-ı Hakk'ın yolunda güzel kulluk etmeye çalışalım!..

Allah bize tevîkîni refîk etsin... Hakkı hak olarak görüp ona uymayı nasib etsin... Bâtılı bâtıl görüp onun cazibesine rağmen, üzerine çekiciliğine rağmen cazibesine kapılmamayı; bâtıla, günaha, harama yanaşmamayı, Allah hepimize nasib eylesin... Hâsılı, işin sonunda cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

06. 07. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü